

„A jó nevelés a legjobb nemzeti politika”

TUDOMÁNYOS FELOLVASÓÜLÉS A JUHÁSZ GYULA TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA PEDAGÓGIAI-PSZICHOLÓGIAI INTÉZETÉBEN

1998. október 8-án a magyarországi tanárképzés 125. évfordulója alkalmából a főiskolai rendezvényekhez kapcsolódva a Neveléstudományi Tanszék tudományos felolvasóülést szervezett. Az előadók két nagy kérdéskörben tartották meg előadásukat kutatási témájuknak megfelelően. A történeti blokkban a pedagógusképzés múltbéli fejlődésének egy-egy szakaszát jellemezték, elsősorban kiemelkedő pedagógus egyéniségek elméleti és gyakorlati munkásságát elemezve. A második blokk előadói a pedagógia időszerű kérdéseivel foglalkoztak, nemzetközi kitekintést téve, és a pedagógia tárgyak jövőbe mutató fejlesztési tendenciáit felvillantva.

Varga István tanszékvezető főiskolai tanár bevezetőjében arról szólt, hogy a múltbéli törekvések jelenünket is meghatározzák és átszövik a jövőre vonatkozó, a pedagógusképzés megújítását célzó terveinket. Ahogyan a konferencia mottójául választott idézet jelzi, a nevelésbe fektetett energia a legjobb „nemzeti politika”. Ennek bemutatására vállalkoztak a felkért előadók.

Csapó Benő az oktatásmélet európai és magyarországi fejlődési trendjeit elemezte, feltárva a közös és eltérő jegyeket, utalva a magyar sajátosságokra.

Varga István a családi nevelés aktuális feladatairól szólt, kiemelte, hogy a felnövekvő generációk családképe azon családmodelleken alapul, amelyekről a mindennapokban tapasztalatokat szereznek, s a későbbiekben ez szolgál mintául.

Gácsér József a pedagógia szakos képzés elméleti és gyakorlati rendszerét mutatta be. Kitért a különböző szakirányok: gyermek- és ifjúságvédelem, tantervfejlesztő-menedzser szak továbbfejlesztésének lehetőségeire is.

Farkas Olga a Neveléstudományi Tanszék megújulási törekvéseit taglalta, amelyek a szemléltet fejlesztő és gyakorlatorientált megközelítésen alapulnak.

Janowszky Sándor oktatási rendszerünk néhány jellemző vonásáról szólt, különös tekintettel a pedagógusképzés tartalmi megújítására.

Gergely Jenő a pszichológus professzor Geréb György munkásságát mutatta be, kiemelve elméletteremtő, kutató alkatát, és idézve oktatói habitusát.

Oláh János a szegedi professzor Mester János pedagógiai munkásságáról szólt. Előadásában hangsúlyozta, hogy a szegedi polgári iskolai tanár, majd egyetemi professzor nemzetnevelői, pszichológiai, pedagógiai tevékenysége a ma tanárnemzedékei számára is szolgál tanulságokkal.

Dombi Alice „a haza mindenésének”, Fáy Andrásnak „nevelési ars poetica”-ját mutatta be. Rávilágított, hogy az író, politikus, közgazdász Fáy nemzetnevelő karaktere életének minden tevékenységi területét átszötte.

Veszprémi László „a cselekvés iskolája” koncepciójának felvillantásával egy olyan pedagógiai programot és gyakorlatot mutatott be, amely a ma pedagógiájára is termékenyítőleg hat.

Ormándi János a kultuszminiszter Keresztúry Dezső és Illyés Gyula kapcsolatát elemezte, rámutatva közös működési területeikre.

Sidlovics Ferenc a Horthy-korszak vallás- és közoktatásügyi miniszterének, Klebelsberg Kúnónak a szegedi tanárképzésre gyakorolt hatását, kezdeményezéseit mutatta be.

Jávor Krisztina főiskolai hallgató előadása zárta a felolvasóülést, aki egy pedagógia szakos hallgatói csoport kutatómunkájának eredményeiről szólt. Előadásának tárgya a szegedi polgári iskolai tanárképzés első éveinek felvázolása.

A felolvasóülés hallgatói megtekintették azt a kiállítást, amely a Neveléstudományi Tanszék oktatóinak könyveit, tudományos munkáit reprezentálta, többek között azt a kötetet, amely a szegedi főiskolai szintű tanárképzés 70. évfordulója alkalmából jelent meg, és a XIX. század nevelési törekvéseit elemző tanulmányokat tartalmaz.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA

Makarenko hagyatéka és az embernevelés kérdései a 20. század fordulóján

Nemzetközi Makarenko Fórumot rendezett a Magyar Pedagógiai Társaság 1998. október 8–10 között Budapesten-Fóton. Az 1993 óta működő magyarországi Makarenko Munkabizottság első ízben vállalkozott a nemzetközi tanácskozás rendezésére. Mindezt megelőzte a MPT vitasorozata „Hagyományok és értékek az ezredforduló pedagógiájában, s a fórum alaptémája is ezt sugallja. A Fórum szorosan kapcsolódik a nemzetközi méretben megélénkült viták sorához. Csaknem két év alatt sor került Volgográdban (1996), Varsóban (1997), Poltavában (1998) és a Margburg (Makarenko-Referátum) által 1998-ban szervezett Frankfurt an Main keretében (Oberreifenberg) tartott nemzetközi szimpóziumra.

Plenáris és tematikus ülések váltották egymást. A tematikus csoportok napirendjén szerepelt:

- a) az intézményes nevelés tartalmának elemzése, s a mai és holnapi szükségletek értelmezése;
- b) a makarenkói hagyatéka szerepe a gyermekotthoni, a családi miliőt alkalmazó újszerű formák tapasztalatainak értékelése;
- c) a problémátörténeti és összehasonlító pedagógiai kérdések tárgyalása;
- d) a makarenkói hagyatéka lehetséges szerepe a pedagógusképzésben.

A fórum alkalmas volt arra, hogy segítsen kialakítani a választ a legfőbb kérdésekre: miért fontos Makarenko öröksége napjaink társadalmi és emberi problémáinak, változásainak időszakában? Mi marad ebből az örökségből a következő generáció nevelése számára? Hogyan oldható meg Makarenko pedagógiájának felhasználásával az embernevelés kiteljesedése: Mit tehetünk azért, hogy alternatív nevelési rendszerként, illúzióktól mentesen, a makarenkói örökség helyt kapjon a hazai és nemzetközi variációk közt?

A továbbiakban néhány figyelemreméltó megállapítást szeretnék közreadni, az előanyagokból, közleményekből. Bakonyi Pál bemutatja az „Újabb tájékozódás külföldi Makarenko-kutatásokról” című ismertetőjét. Rámutat, hogy minden szerző hangsúlyozza, hogy Makarenko a pedagógiává vedlett gondolatainak, a pedagógiai folyamat lényegéről mondott felfogásának kell igazi jelentőséget tulajdonítani. A szerzők azt is jól látják, hogy különböző időszakban más és más elemeket propagáltak munkásságából, így voltaképpen visszaéltek Makarenko elméleti és gyakorlati tevékenységének felhasználásában a teljes életmű mondanivalójával. A Sz. Makarenko életútja, egész tevékenysége a maga teljességében válhat csak igazán értelmezhetővé.

L.I. Gricenko: A Sz. Makarenko pedagógiai rendszerének integratív jellegét hangsúlyozza, ebben van jellegzetessége és újdonsága, s ez a szervezeti egységesség jelenti a rendszer tudomá-